

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **Mgr. Z. K.**, zast. Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Myslíkova 2020/4, Praha 2, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 9. 2023, č. j. x, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 8. 2024, č. j. 21 Ad 30/2023-39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce požádal dne 20. 3. 2023 o přiznání invalidního důchodu. Žalovaná žádost žalobce zamítla rozhodnutím ze dne 30. 5. 2023, č. j. x, jelikož nebyly splněny podmínky dle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Podle posudku lékaře Pražské správy sociálního zabezpečení (dále jen „PSSZ“) ze dne 25. 4. 2023 žalobce není invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jeho pracovní schopnost poklesla pouze o 20 %.

[2] Proti rozhodnutí ze dne 30. 5. 2023 žalobce podal námitky, které žalovaná výše napadeným rozhodnutím zamítla a rozhodnutí potvrdila. Pro účely rozhodnutí o námitkách posoudil zdravotní stav žalobce posudkový lékař žalované v posudku ze dne 29. 8. 2023, který závěr posudkového lékaře PSSZ ze dne 25. 4. 2023 potvrdil, jelikož dospěl ke stejnému závěru, a to, že žalobce není invalidní, jelikož pracovní schopnost poklesla toliko o 20 %. Žalovaná s ohledem na závěry posudku ze dne 29. 8. 2023 dospěla k závěru, že žalobce není invalidním dle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, a námitky žalobce shledala jako nedůvodné.

[3] Žalobcem podanou žalobu proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí městský soud zamítl výše napadeným rozsudkem. Městský soud zadal Posudkové komisi Ministerstva práce a sociálních věcí zpracovat posudek o zdravotním stavu žalobce. Posudková komise ministerstva ve svém posudku ze dne 27. 3. 2024 přihlédla u žalobce k lékařským zprávám, které byly obsahem správního spisu, a jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního žalobce označila praktickou slepotu levého oka, ostatní žalobcova postižení byla dle posudkové komise ministerstva málo významná a nevedla v souběhu k větší míře poklesu pracovní schopnosti. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti posudková komise ministerstva hodnotila dle kapitoly VII, položky 4a (ztráta jednoho oka nebo vizu jednoho oka při normálních zrakových funkcích na druhém oku), přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), a stanovila tuto míru ve výši 20 %. Žalobce tedy nebyl ke dni vydání napadeného rozhodnutí invalidní. Městský soud shledal posudek posudkové komise ministerstva ze dne 27. 3. 2024 úplným, přesvědčivým a celistvým, s absencí zásadních rozporů a logických vad, proto z něj ve svém rozsudku vycházel.

[4] Žalobce nenaplnil ani podmínky § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, jelikož nesplnil podmínku invalidity v době před dosažením věku 18 let, přestože postižení levého oka trvalo od kojeneckého věku. Žalobce vystudoval střední i vysokou školu, následně standardně pracoval až do svých 40 let (teprve poté mu byla přiznána plná invalidita s datem vzniku 8. 7. 2009, což posudková komise ministerstva označila za posudkový omyl). Žalobcovy potíže jsou od jeho dětství stejné, dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav nezakládá invaliditu žádného stupně. Pro účely aplikace § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění již nebylo třeba posuzovat dobu účasti na pojištění. Ani status osoby zdravotně znevýhodněné dle jiného právního předpisu není zárukou uznání invalidity.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl výše označený rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), na základě kterých požadoval napadený rozsudek zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Stěžovatel v kasační stížnosti poukazuje na skutečnost, že v posudku posudkové komise ministerstva není výslovně uvedeno, zda u něj byly naplněny podmínky § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatel nesouhlasí s tvrzením městského soudu v bodě 21. napadeného rozsudku, ve kterém je uvedeno, že přiznání důchodu v mimořádných případech přísluší řešit pouze žalované, jelikož i takové posouzení žalované podléhá posouzení posudkové komise ministerstva.

[7] Podle stěžovatele mu náleží nárok na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně dle § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatel poukázal na to, že je veden v evidenci Úřadu práce, v minulosti měl status osoby se zdravotním postižením a v roce 2019 byl uznán osobou zdravotně znevýhodněnou s trvalou platností. Dále odkázal na Pracovní dotazník ze dne 3. 4. 2023, ze kterého vyplývá, že v posledních 20 letech před datem vydání napadeného rozhodnutí nestudoval, 10 let je nezaměstnaný a doposud mu nebyla nalezena

pokračování

vhodná rekvalifikace. Rozhodující postižení trvající od kojeneckého věku ho znatelně ovlivňuje, nicméně dle § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění se neprovádí určení poklesu pracovní schopnosti dle § 39 odst. 3 věty druhé zákona o důchodovém pojištění.

[8] Datum vzniku invalidity stěžovatele spadá do období jeho čtyř let, kdy nebyl pojištěn, v následné době do ukončení povinné školní docházky, tj. v následujících 10 letech, nebyl rovněž pojištěn. Z tohoto plyne, že nesplňuje potřebnou dobu účasti na pojištění, proto je splněna další podmínka § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

[9] Žalovaná navrhla kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout. Nejprve shrnula dosavadní vývoj řízení v nyní projednávané věci. O případ invalidity z mládí u stěžovatele nejde, jelikož ten byl dle osobního listu důchodového pojištění v účasti na důchodovém pojištění od 1. 9. 1983 do 9. 12. 2018. Žalovaná dále uvedla, že považuje posudek posudkové komise ministerstva za přesvědčivý, a odkázala na rozsudky NSS ze dne 13. 11. 2018, č. j. 4 Ads 282/2018-34, a ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Ads 365/2021-41, ve kterých námitkám téhož stěžovatele rovněž nebylo vyhověno.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[10] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátkou (§ 102 a násl. s. ř. s.).

[11] Nejvyšší správní soud se dále zabýval přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Jedná se totiž o věc, v níž před městským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.).

[12] K obsahu neurčitého pojmu přesah vlastních zájmů stěžovatele kasační soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém se nepřijatelností podrobně zabýval.

[13] Stěžovatel přijatelnost kasační stížnosti nikterak nevymezil, a ani Nejvyšší správní soud ji neshledal. Kasační stížnost se nedotýká právních otázek, které dosud nebyly judikaturou tohoto soudu řešeny nebo jsou řešeny rozdílně, není dána potřeba učinit judikatorní odklon a kasační soud ani neshledal v napadeném rozsudku zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotné právního postavení stěžovatele. Kasační stížnost je proto nepřijatelná.

[14] Kasační námitka stran stěžovatelova statusu osoby se zdravotním postižením, osoby zdravotně znevýhodněné a toho, že je veden v evidenci Úřadu práce, je dle kasačního soudu nepřipustná dle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť stěžovatel pouze opakuje své žalobní tvrzení, na které reagoval již městský soud v bodech 17. a 22. napadeného rozsudku, aniž by jakkoliv jeho závěry zpochybnil (srov. rozsudek NSS ze dne 15. 9. 2022, č. j. 1 As 76/2022-41, odst. [18], nebo ze dne 23. 6. 2023, č. j. 9 Afs 70/2023-73, odst. [36]).

[15] Vzhledem k tomu, že stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti důvod nepřezkoumatelnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud

dále tímto důvodem. Pro stručnost odkazuje na judikaturu ohledně posouzení toho, jaké vady tento kasační důvod naplňují (viz např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS). Stěžovatel blíže nespecifikoval, v čem spatřuje napadený rozsudek nepřezkoumatelným. V projednávané věci je argumentace městského soudu řádně a logicky odůvodněna a má oporu jak ve správním spisu, tak v platné právní úpravě. Z napadeného rozsudku jsou seznatelné úvahy městského soudu, je z něj zřejmé, z jakých důvodů považoval žalobní námitky za nedůvodné a z jakých důvodů žalobu zamítl. Napadený rozsudek městského soudu tak není nepřezkoumatelný.

[16] Stěžovatel je přesvědčen, že ke dni vydání napadeného rozhodnutí byl invalidní pro invaliditu třetího stupně dle § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, jelikož jeho rozhodující postižení trvá od kojeneckého věku, tj. od období před jeho 18. rokem věku. Měl mu být tedy přiznán invalidní důchod z mládí. Zároveň se dle stěžovatele posudková komise nezabývala otázkou naplnění podmínek uvedených v § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

[17] Nejvyšší správní soud připomíná, že posouzení zdravotního stavu, potažmo invalidity, je otázkou odbornou, medicínskou, k níž soud nemá potřebné odborné znalosti; soud proto musí vycházet z odborných závěrů a nemůže si učinit o této otázce posudek sám (viz např. rozsudky NSS ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, ze dne 13. 12. 2018, č. j. 5 Ads 202/2016-29, odst. [19], či ze dne 21. 6. 2023, č. j. 1 Ads 67/2023-26, odst. [17]). Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zřizuje jako své orgány posudkové komise.

[18] Posudek posudkové komise ministerstva splňuje v projednávané věci veškeré na něj kladené náležitosti (k požadavkům viz rozsudky NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20, odst. [15], a č. j. 5 Ads 202/2016-29, odst. [22]). Neúplnost posudku nezakládá ani skutečnost, že posudková komise se dle stěžovatele výslovně nezabývala tím, zda jsou u něj naplněny podmínky § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (blíže viz následující odstavce).

[19] Dle § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně má nárok též osoba, která dosáhla aspoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území České republiky a je invalidní pro invaliditu třetího stupně, jestliže tato invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastna pojištění po potřebnou dobu (§ 40). Za invaliditu třetího stupně se pro účely věty první považuje též takové omezení tělesných, smyslových nebo duševních schopností, které má za následek neschopnost soustavné přípravy k pracovnímu uplatnění.

[20] Smyslem institutu invalidního důchodu z mládí je snaha pokrýt situace, kdy člověk kvůli brzkému vzniku invalidity ani nedostane možnost získat dobu pojištění (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 4. 2009, č. j. 4 Ads 70/2008-34, č. 2048/2010 Sb. NSS). Invalidní důchod z mládí je tedy určen osobám, které by se jinak kvůli brzkému vzniku invalidity

pokračování

nemohly soustavně připravovat na práci (viz rozsudek NSS ze dne 2. 11. 2022, č. j. 10 Ads 525/2021-34, odst. [17] až [20]).

[21] Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatel nenaplnil základní předpoklad pro vznik invalidity z mládí dle § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (blíže viz rozsudky NSS ze dne 30. 12. 2008, č. j. 4 Ads 85/2008-95, novější ze dne 22. 12. 2022, č. j. 10 Ads 127/2022-37, odst. [9]), jelikož nebyl invalidním ve třetím stupni před 18. rokem věku. Posudková komise ministerstva ve svém posudku uzavřela, že stěžovatel k datu vydání napadeného rozhodnutí nebyl invalidním dle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Z posudku však dále vyplývá, že stěžovatel prodělal v kojeneckém věku zánět rohovky s pozánětlivým poškozením rohovky, od této doby bylo levé oko tupozraké a jeho zdravotní stav byl dlouhodobě neměnný. Stěžovatel s tímto postižením vystudoval a do roku 2009 pracoval na plný úvazek. Z uvedeného dle kasačního soudu plyne, že u stěžovatele nebyla zjištěna invalidita ve třetím stupni vzniklá před dosažením 18. roku věku. Toto zjištění je v souladu s tvrzením městského soudu obsaženým v bodě 18. napadeného rozsudku, se kterým se kasační soud ztotožňuje. Opačný závěr by popíral smysl institutu invalidního důchodu z mládí shrnutý v odst. [20] tohoto usnesení.

[22] Stěžovatel tedy nenaplnil základní předpoklad § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (srov. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 85/2008-95), tj. existenci invalidity ve třetím stupni vzniklé před dosažením 18. roku věku. Kasační soud se proto dále nezabýval jeho tvrzením, že nesplnil potřebnou dobu pojištění, která je další podmínkou stanovenou v citovaném ustanovení zákona o důchodovém pojištění.

[23] Nejvyšší správní soud nechce žádným způsobem zlehčovat stěžovatelovo subjektivní prožívání jeho zdravotních potíží a s tím souvisejících omezení v běžném životě. Přesto však platí, že pro posuzování invalidity je rozhodující objektivní zdravotní stav zjištěný odbornými lékařskými posudky.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Jelikož kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[25] Při odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost jde o zjednodušený meritorní přezkum napadeného rozhodnutí městského soudu (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), u něhož je třeba o náhradě nákladů řízení rozhodnout podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první, ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel v posuzované věci úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že bylo rozhodováno ve věci důchodového pojištění, podle § 60 odst. 2 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení ani žalovaná.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. srpna 2025

JUDr. Radan Malík
předseda senátu